

Светът на човешката мизерия - "Зимни вечери"

© 30.10.2018, 12:04 ч.

Образът на града, темата за съпричастието към онеправданите и отхвърлените, както и социалните контрасти в обществото, са основните акценти в творчеството на **Христо Смирненски**. В произведенията му ясно се откроява особеният интерес на автора към социалната тематика. Поетът се отличава с ясно заявените си хуманни позиции, които го определят като защитник на бедните и онеправданите. Преминал през много влияния и пристрастия, Смирненски написва в края на творческия си път, поетичния цикъл „**Зимни вечери**“, с който поставя началото на урбанистичната предметно-пластична поезия у нас.

Мотивът за човешкото страдание е водещ в „**Зимни вечери**“. Социално онеправдан и лишен от правото си на щастие е всеки един от героите в цикъла на Смирненски. Те живеят в света на човешката мизерия. Нищетата и нещастieto, човешката болка и безнадеждност, отчаянието и тъгата са теми, пресъздадени във всяка една от седемте композиционни части на произведението.

Докато първи, трети и пети поетичен фрагмент на „**Зимни вечери**“ се отличават с обобщени символни образи, то втори, четвърти и шести описват реалността и нейните герои.

Първата част на цикъла, въпреки че има по-обобщен смислово-емоционален характер, успява да създаде усещането за неуютност, студенина, отчуждение, бедност и отчаяние:

*Като черна гробница и тая вечер
пуст и мрачен е градът...*

Тъмнина, мрак, пустота, обреченост - тези чувства са внушени чрез алитерацията на съгласната „р“ в тези строфи. Черният цвят, сравнението с гробница, образът на мъглата: „сивата мъгла“, „А в мъглата -през безплътните й мрежи“, засилват усещането за присъствие на злото, на нещастieto. Всичко сякаш е застинало, лишено от живот, носещо съзнание за обреченост, за призрачност и скръб: „оскрежената топола-призрак сякаш“, „глъхнат сградите, зловещо гледа всяка“. Създава се вледеняващо усещане за враждебност и отхвърленост. В този свят на човешка нищета хората са принудени да живеят, като страдат.

От общия план авторът преминава към детайлите, към описание на конкретните картини на мизерията и бедността, на нещастieto и страданието. Във втория поетичен фрагмент от цикъла „Зимни вечери“ Христо Смирненски умело съчетава обективното изображение - живота на бедно семейство от крайните квартали, със субективното си отношение към нещастната съдба на бедните и онеправданите, на които съчувства. Поетът не скрива присъствието си. Глаголното време на лиричното действие е в първо лице, ед. ч.:

Вървя край смълчаните хижи

в море непрогледна мъгла

и вечната бедност и грижа

ме гледат през мътни стъкла.

Внушението за самотност и обреченост, за безизходица от мизерията се затвърждава. „Бедност и грижа“ са постоянни характеристики на живота на хората, обитаващи „смълчаните хижи“. Мъглата, която е „непрогледна“, отразена в „мътни стъкла“, допълва мрачната картина на безнадеждността. Поетът представя поредната „безхлебна“ вечер на едно бедно семейство. Нищетата е заела трайно място в този дом. Гладът е чест гост на обитателите му. Бащата, главно действащо лице, присъства в художествената картина на „бедност и грижа“ чрез звуковото изразяване на болката: „пияни хрипливи слова“, „ругай“. Инверсията в стиха: „завърнал се вкъщи - безхлебен“, както и силната обособеност поставят лирическото ударение на фразата върху епитета „безхлебен“. По този начин Смирненски подчертава огромното несъответствие. Бащата, който е призван да осигурява прехраната на семейството си, лишава дома си от хляба. „Завесата мръсна, продрана“ е експресивен детайл, който разкрива потискащата атмосфера на мизерията, в която живее семейството. Нещастieto обяснява, но не оправдава

грубостта на бащата. Трудното ежедневие поражда и тъжното човешко общуване. Поетически доказателства за това са заканите на бащата, плачът на майката, писъкът на децата. Мизерията и нещастieto са измъчили това семейство. Размаханите в закана ръце са безсмислен, но единствено възможен протест срещу социалната съдба. Разрушена е хармонията на човешкия свят, променен е традиционният символ на дома, присъстващ трайно в българската поезия. Не уют, благоденствие и сговор царят в дома, а мизерия, глад и тъга. Невинни жертви са майката, призвана да дарява живот, и децата, символ на живота. Но всички те са обречени да живеят в мизерия и скърби.

Следващата част представя работещите цигани. Тежкият неуморен труд носи идеята обречените на страдание да определят сами бъдещето си, да бъдат господари на живота си. Това е картина с много цветови символни нюанси в цялостния елегично звучащ тон на цикъла.

Но като опозиция на тази прокраднала се надежда идва четвъртата част. В нея основни детайли са мракът и мъглата: „*мъглата гъста тегне*“, „*своя плащ злокобно сив*“, „*завесите от черен мрак*“, „*мъглата жълто-пепелява*“, „*души мъглата*“: Тези образи още повече засилват усещането за отхвърленост и безнадеждност. Острият писък на локомотива е белег на зловещото празненство на нищетата, заселила се завинаги в социалното битие на хората от крайните квартали. Сякаш изплували от призрачността на мъглата, „*слепия старик*“ и детето са като обобщен образ на жертвите, на пленниците на „*орис вечна, зла*“. Те живеят в омагьосания кръг на човешката „бедност и грижа“. Техните образи са колкото конкретни, толкова и безплътни, сякаш са сенки: „*бавно, бавно се разтапят*“ те, „*неспокойно плава/ някакво задгробно същество*“.

Обръщението на автора към нещастните: „*братя мои, бедни мои братя*“, разкрива човешката близост и съчувствието на Смирненски към всички тези хора, които са обречени от съдбата да бъдат бедни и нещастни.

Петата част на цикъла „**Зимни вечери**“ е елемент от мозайката, представяща света на човешката мизерия. Трагизмът в тази картина се постига чрез трепетното желание за щастие, което е невъзможно за ограбените от социалната съдба. Сковаващата ги ограниченост непрекъснато им напомня, че са родени за страдание и единственото, което им остава в живота, е смъртта. Плачът на жената запалените свещи са белег на тази смърт. Драматизмът на тази част създава

уещане у читателя, че му предстои да се сблъска с най-жестокото в този свят на обречените.

И шестият поетичен фрагмент представя конкретните жертви на мизерията:

Сред стаята ковчег положен,

а в ковчегга - моминско лице...

Картината е като естествен завършек на страданието, пред което обикновеният човек е безсилен, а смъртта е скръбният венец на един преминал в скърби човешки живот. Сякаш е загубена връзката с Бога. Той сам отвърща очи от тази нерадостна картина на човешката болка, защото нещастieto и мизерията са особено силни, с внушенията за безнадеждност, които се четат в скръбния поглед на детските очи. Съпричастен и съчувстващ на човешката болка, поетът описва симптомите на тежката, смъртоносна болест - туберкулозата - болестта на бедните, която отнема и неговия живот. Сред мизерията, мъката и обречеността остава само вярата, която поддържа човешкия живот: *„Пред мъничък иконостас / детенце дрипаво се моли“*.

Последната, седма част на цикъла се връща към художествената обобщеност, която носи началната картина. Отново виждаме характерните за целия цикъл образи: *„ бледосиня мъгла “*, *„мътни стъкла “*, *„ смълчаните хижи“*, които създават уещането за отхвърленост и враждебност. Най-често срещаният персонаж в цикъла на Смирненски са децата. Но докато близостта им с майката и със *„слепия старик“* е художествен знак за човешко разбиране и закрила, то в последната част децата са съвсем сами. В техните очи тъгата прелива. Кулминация на задълбочаващия се трагизъм, индивидуално „оцветен“ със символите на страданието във всяка композиционна част на цикъла, е четиристишието:

А спрели за миг до фенера,

чувалчета снели от гръб,

стоят две деца и треперят

и дреме в очите им скръб.

В тази строфа е изразено душевното състояние на децата. Макар и още малки, те знаят какво е скръб, какво е нещастие, какво е мизерия.

Особено тъжно е посланието на тази финална част. В образа на разтапящите се в калта бели снежинки „проронват се бели и чисти/ и в локвите стават на кал”, виждаме обречените съдби на тези деца, жертви на социалната несправедливост в едно общество, зле устроено и лишено от човечност.

Цикълът „Зимни вечери” е художествен синтез на поетични търсения и лирични послания в творчеството на Христо Смирненски. Поетът изразява своето съчувствие към страдащите и несправедливо ограбените, рисувайки живота на бедните свои „братя” като непрекъснат низ от нещастия и болка, без нито един лъч надежда за по-добър живот. Живеещи в един свят на човешка несправедливост, тези бедни и социално изолирани деца на града са обречени на страдание от самото си раждане до смъртта си. Дори и малките гаврошовци, в които се оглежда бъдещето, нямат шанс да излязат от калта на това общество и да изживеят щастието, което се полага на всеки човек. Заглъхва лиричният стон на страданието сред елегичната тишина на цикъла „Зимни вечери” на Христо Смирненски, изпълнен с красивата поетична изповед на човешките души.

ИЗТЕГЛИ

[светът](#)

[човешката](#)

[мизерия](#)

[зимни](#)

[вечери](#)

Подобни материали

[Христо Смирненски - биография и творчество \(видео\) - 12 клас](#)

[„Да бъде ден” - Христо Смирненски - \(анализ\)](#)

[Христо Смирненски - "Зимни вечери" \(анализ\)](#)

Последно добавени

[Свободата като наследство и избор - ЛИС](#)

[Образът на бореца за свобода и правда в поемата "Хайдути" на Христо Ботев](#)

